

vergadering **C290**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 1 juni 2022

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan 'Welbevinden in de Land- en Tuinbouw' – 3046 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van de Vlaamse wijnbouw – 3088 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lancering van de ConnectShop van DjustConnect – 3056 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de teeltenatlas als belangrijke oplossing om droogte tegen te gaan – 3069 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van schadelijke pesticiden op fruit – 3077 (2021-2022)	17
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ongeziene toeloop bij de voedselbanken – 3085 (2021-2022)	21

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan 'Welbevinden in de Land- en Tuinbouw' – 3046 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Voorzitter, collega's, ik kom niet zo vaak naar de commissie Landbouw, eigenlijk zeer zelden. Meestal als ik hier kom, is dat in het kader van het mentaal welzijn van landbouwers.

Minister, ik stel vandaag graag deze vraag om uitleg, nadat u vorige week het actieplan Welbevinden in de Land- en Tuinbouw voorstelde. Aan dit actieplan gaat een lang traject vooraf, waaraan ook heel wat organisaties en terreinpartners meewerkten.

Aanleiding voor dit actieplan is uiteraard het feit dat het mentaal welbevinden van boeren extreem op de proef wordt gesteld, maar ook dat we belang hechten aan het mentaal welzijn van alle mensen, dus ook aan dat van land- en tuinbouwers, kwekers en telers.

Het thema mentaal welzijn werd uitgebreid in kaart gebracht door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), wat destijds de aanleiding was voor toenmalig minister van Landbouw Crevits om een actieplan aan te kondigen.

Vandaag ligt dat actieplan er – u hebt het voorgesteld – en we kunnen hier nu hopelijk echt stappen mee vooruit zetten. Vorig jaar werd hier onder meer aangegeven dat landbouwers onvoldoende de weg naar de hulpverlening vinden. Een specifiek op landbouwers afgestemd aanbod, zoals de vzw Boeren op een Kruispunt, is dan ook uitermate waardevol. Maar evengoed moet de reguliere hulpverlening voldoende afgestemd zijn op de leefwereld en de werkomgeving van landbouwers. Er moeten dus bruggen worden gebouwd tussen de landbouw- en de zorg- en welzijnssector.

Betere toegang tot de hulpverlening en een voldoende aangepast aanbod voor landbouwers zijn natuurlijk heel erg nodig. Maar nog belangrijker is het om de oorzaken van mentale stress bij landbouwers aan te pakken. Dat is een boodschap die ik vaak breng als het gaat over mentaal welzijn. Het is niet enkel de hulpverlening, het is vaak ook kijken naar de oorzaak en hoe we daarop kunnen inspelen. Minister, ik ben ervan overtuigd dat ik u niet alle situaties onder woorden moet brengen die voor stress en onzekerheid kunnen zorgen.

Om de landbouwsector leefbaarder te maken, moet het beleid hard inzetten op rechtszekerheid, innovatie en financiële leefbaarheid. Daarnaast is een sterke en gerichte aanpak van het welbevinden nodig. Daarover stel ik u graag enkele vragen.

Minister, was er bij de totstandkoming van dit actieplan overleg met de reguliere hulpverlening, zoals de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) en de centra algemeen welzijnswerk (CAW's)? Welke rol zal de reguliere hulpverlening opnemen bij de uitrol van dit actieplan? Op welke manier zult u samen met andere bevoegde ministers inzetten op het mentaal welzijn en de leefbaarheid van de landbouwsector? Wanneer en hoe zult u het actieplan evalueren? Plant u een vervolgstudie over het mentaal welbevinden van boeren?

De voorzitter: Collega Jans, u spreekt terecht over de bezorgdheid over de relatie tussen landbouw en welzijn, maar hoe sterk kan die relatie zijn als de minister van Landbouw wordt getransfereerd naar het departement Welzijn?

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Jans, dit is een uitermate belangrijk thema dat ik vanaf dag één heb mogen vastpakken met het lanceren van het actieplan Welbevinden in de Land- en Tuinbouw. De voorbije jaren gaan er steeds meer knipperlichten af en dat baart ons zorgen. Het welbevinden van de Vlaamse land- en tuinbouwer staat onder druk. De omgevingsfactoren zijn inderdaad bekend. De studie van ILVO heeft er duidelijk op gewezen – dat hebben we hier vorige week ook nog aangehaald – dat de groep die de stap durft te zetten, vrij klein is. Het gaat heel vaak over bedrijfsmatige aangelegenheden, en het persoonlijk welzijn blijft een hoge drempel voor de Vlaamse land- en tuinbouwer om daarover te spreken.

Dit gegeven en de druk bij Boeren op een Kruispunt geven aan dat het aantal vragen daarover hand over hand toeneemt. Dit maakt dat het actieplan geen dag te vroeg komt.

Tal van actoren uit de reguliere sector hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit actieplan. Er waren heel wat werktafels in de aanloop daarnaartoe. Het was belangrijk om de aansluiting te vinden met de land- en tuinbouwsector omdat die mensen vaak het gevoel hebben dat ze onvoldoende aansluiting hebben bij de reguliere zorg en hulpverlening. Dat is een werkpunt dat op een van die werktafels aan bod is gekomen. Het creëren van samenwerkingsverbanden met de reguliere zorg en hulpverlening is belangrijk, ook bij het doorverwijzen. Dat is heel vaak vastgesteld.

In totaal hebben er 32 organisaties meegewerkt aan dit actieplan. Ik wil hierbij ook graag verwijzen naar een project dat u heel goed kent, het geïntegreerd breed onthaal (GBO), dat op lokaal niveau wordt uitgerold in samenwerking met verschillende partners zoals de CGG's en CAW's, wat op de eerste lijn heel belangrijk is.

Er zijn verschillende projecten in Vlaanderen. In bepaalde regio's is het misschien goed om dit op te volgen. In de Antwerpse Kempen hebben een achttal gemeenten samengewerkt. In hun gebied zijn er achthonderd landbouwbedrijven. Daar werd vastgesteld dat ze onvoldoende werden bereikt. De Vlaamse land- en tuinbouwer wordt veeleer gekenmerkt als een binnenvetter die niet te snel de stap zet. Daarom zal er specifiek in die regio meer aandacht naar gaan.

De relatie met de reguliere context is er wel degelijk. Bij Boeren op een Kruispunt wordt er gewerkt met freelancers uit de reguliere zorgsector. Zo kan die brug daar sterker worden gemaakt.

Op welke manier zullen we inzetten op het versterken van de leefbaarheid? Het is actueler dan ooit, het kader dat we rond de rechtszekerheid moeten bouwen om een stevig, robuust vergunningenbeleid te kunnen voeren, baart de landbouwer vandaag zorgen. Dat is meteen ook de cruciale basis voor die leefbaarheid in de toekomst.

Investeringssteun is uiteraard ook heel belangrijk, net als de steun voor innovatie en het Europese landbouwbeleid dat er zit aan te komen. We kijken ook naar het verdienmodel van de toekomst, kostenefficiëntie, samenwerking. Het zijn allemaal belangrijke elementen die we in de toekomst in het landbouwbeleid nog meer in de verf zullen zetten om de duurzame toekomst van de Vlaamse land- en tuinbouw, die noodzakelijk is voor onze eigen voedselvoorziening, te kunnen vrijwaren.

Wordt er een evaluatie gepland van dat actieplan? Uiteraard wordt er een vervolgstudie gepland door ILVO over het mentaal welbevinden van boeren. Het is goed om dit samen verder mee op te volgen. Het departement zal ook een netwerkorganisatie rond welbevinden opzetten zodat er kennis kan worden uitgewisseld over de grenzen van organisaties en beleidsvelden heen.

Tijdens de netwerking worden engagementen opgevolgd en waar nodig nieuwe acties uitgewerkt. Daar zal uiteraard ook ruimte zijn voor kennisdeling en uitwisseling van de nodige expertises. Er zullen ook afspraken worden gemaakt over communicatie.

ILVO gaat dan weer actief op zoek naar Europese en Vlaamse projectfinanciering voor onderzoek om welbevinden, stressfactoren en coping verder wetenschappelijk te onderbouwen en te monitoren.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Minister, dank voor uw antwoord, maar zeker ook voor uw aandacht en het belang dat u hecht aan dit thema. U hebt hier terecht een aantal zaken aangehaald die moeilijk zijn. U hebt gesproken over de drempel om hulpverlening op te zoeken. Het belangrijkste is de aansluiting met het reguliere zorgaanbod dat er op dit moment is. Zeker voor de Vlaamse land- en tuinbouwers is dat het geval. Wanneer men zich meldt met een probleem, is het absoluut niet evident.

Stel dat je daar het volgende advies krijgt zoals dat wel eens gebeurt: je moet het wat kalmer aan doen, je moet vier vijfdien werken of je moet het een paar weken rustig aan doen. Voor veel zelfstandigen zoals landbouwers, ondernemers, winkeliers is dat onmogelijk. Ze kunnen zich dat letterlijk en figuurlijk niet permitteren. Dan kan zo'n gesprek soms meer kwaad dan goed doen.

Daarom vind ik het zo goed dat u zegt dat Boeren op een Kruispunt gaat werken met freelancers. Zo zorgen we ervoor dat mensen uit de welzijnssector die leefwereld echt leren kennen, die taal leren spreken, de manier van doen ontdekken, om uit te zoeken hoe we hiermee kunnen omgaan en hoe het helemaal in elkaar zit.

Het is met 32 organisaties tot stand gekomen. Lokale besturen zijn betrokken, alsook de usual suspects uit de welzijnssector. Dat is zeer goed. Het is te vroeg om nu al te vragen naar de evaluatie en op basis van welke punten die zal gebeuren, want u hebt dit pas voorgesteld. We zullen bij de evaluatie zeker nagaan in hoeverre het is gelukt om aansluiting te vinden met de sector van de land- en tuinbouw.

We moeten onthouden dat het absoluut niet evident is om in een situatie te komen waar je mentaal welzijn onder druk staat, maar waar het bedrijf en het werk onverdroten verdergaan. Er is geen ruimte en er is geen tijd om even wat gas terug te nemen. Daarvan moet onze hulpverlening zich heel goed bewust zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Ook ik ben niet vaak aanwezig in deze commissie, maar als het over het welzijn gaat van mensen, in casu onze landbouwers, dan wil ik graag aansluiten bij deze vraag om uitleg van collega Jans.

Minister, ik dank u voor uw antwoord en uw engagement voor dit actieplan in de komende periode. Uw voorganger heeft er al veel aan gedaan, maar het actieplan gaat nu van start. We zijn zeer blij dat het er is, want er staan heel wat mooie engagementen in die echt wel broodnodig zijn.

Vorige week kwam het hier ook al even aan bod bij een vraag om uitleg van collega Nachtergaele over de extra subsidies voor Boeren op een Kruispunt. Ik deel zijn mening dat het zeker en vast de goede richting uitgaat met het actieplan, maar dat het nog vrij vaag en niet concreet is. Er staat ook niet duidelijk in wie verantwoordelijk zal zijn voor welke actie, en welke timing daaraan gekoppeld is.

Daarover heb ik een vraag. Er zijn verhoogde subsidies voor Boeren op een Kruispunt. Dat hebt u net ook aangehaald. Zij doen al heel wat voor de sector, ze doen ook al veel zaken die in het actieplan voorkomen. Ik denk bijvoorbeeld aan vormen geven, aan ondersteuning van onze landbouwers. Hoe gaan we vermijden dat ze naast elkaar zullen werken? Hoe zorgen we ervoor dat er geen dubbel werk wordt verricht?

Minister, u zei net dat er netwerkmomenten komen. Misschien is dat het moment om te bekijken wie wat doet, hoe de taken worden verdeeld, zodat er geen overlappingen zijn.

In het actieplan staat ook dat de landbouwers proactief via outreachend werk zullen worden benaderd. Het departement heeft daarvoor een traject doorlopen om te bekijken hoe dat zal gebeuren en welke handvaten er worden aangereikt. Hoe gaat u die landbouwers bereiken? Over welke handvaten gaat het precies?

Het is heel belangrijk dat we in deze commissie geregeld op dit plan terugkomen, zodat er een terugkoppeling kan komen naar de stand van zaken. Het is een zeer belangrijk plan, er staan heel wat engagementen in die nu worden opgestart. Bijvoorbeeld gaat het over de mogelijkheid om welzijn en stress periodiek te monitoren. Misschien is het interessant om in het najaar een stand van zaken te krijgen over hoever het actieplan staat.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): De toegang tot de zorg is uiteraard belangrijk. Drempelverlagend werken met dit actieplan is zeer goed, maar minstens even belangrijk is proberen de grondoorzaken van de problemen met mentaal welzijn weg te nemen. Een van de belangrijkste oorzaken die dikwijls aan bod komt als je met landbouwers spreekt, is de toegenomen planlast, al het paperassenwerk dat er naast de zware dagtaak nog bij komt.

Deze Vlaamse Regering heeft als algemene doelstelling te werken aan planlastverlaging en heeft daarvoor een aantal citizen journeys opgestart. Die vertrekken vanuit het perspectief van de burger en willen in kaart brengen op welke obstakels er allemaal wordt gebotst. Daaruit wil men leren om daarna beleidsmatige initiatieven te nemen.

Er is ook een specifieke citizen journey landbouw. Gisteren in de commissie Algemeen Beleid heb ik vernomen dat die citizen journeys onder het beleid van de minister-president vallen en dat die dit jaar in principe tot een aantal conclusies zouden moeten leiden. Bent u daar als minister van Landbouw bij betrokken? Hebt u al een zicht op de lessen die we daaruit zullen kunnen trekken? Tegen wanneer zullen we conclusies kunnen trekken en acties ontwikkelen?

De voorzitter: Collega Coel, kunt u dat laatste nog even herhalen?

Arnout Coel (N-VA): Er is een specifieke citizen journey landbouw in het traject planlastvermindering. Normaal gesproken zou die dit jaar tot conclusies moeten leiden: wat heeft die oefening opgeleverd? Welke planlastvermindering kunnen we beleidsmatig realiseren? Bent u daar als minister van Landbouw bij betrokken? Hebt u al een zicht op de eerste conclusies?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik wil nog even zeggen dat de capaciteit van Boeren op een Kruispunt wordt versterkt met zes voltijdequivalenten aan 1,5 miljoen euro. Het is belangrijk voor de monitoring en opvolging van het actieplan dat het departement zijn rol opneemt om overlap te vermijden. Dat is hier zeker een belangrijk aandachtspunt.

Bij het outreachend werken is het belangrijk ons ervan bewust te zijn dat dit een collectieve verantwoordelijkheid is voor de hele samenleving. Het gaat hier nu over de landbouw, maar het gaat heel breed om de signalen van een problematische situatie inzake welbevinden bij mensen te herkennen. Dat is een collectieve verantwoordelijkheid. We moeten daar allemaal samen meer voelsprietten voor ontwikkelen om signalen die wijzen op een burn-out of te veel stress te herkennen.

Er zijn verschillende erfbetreders en die zullen daarop worden gewezen. De familie, het informele netwerk moet hem of haar van de tractor halen, aan de rem trekken en zeggen dat het nodig is.

Ik wil nog even kort verwijzen naar de gedachtewisseling die hierover is gepland om dit op te volgen. Al die planlast die vaak komt kijken bij land- en tuinbouwbedrijven wordt vaak onderschat. We hebben allemaal het beeld van de boer die hard werkt op zijn erf, in zijn stallen en op het veld. Alle uren achter de computer staan echter niet op ons netvlies en worden niet meteen gelinkt aan de land- en tuinbouw, maar helaas is het noodzakelijk dat dit goed gebeurt. Het zijn ondernemers zoals de andere ondernemers in Vlaanderen.

DjustConnect komt zo dadelijk nog aan bod in het verhaal over data en administratief ontzorgen. Het voorbeeld waarnaar u verwees, bevindt zich vandaag op het ambtelijk niveau. We zullen daar beleidsmatig bij worden betrokken. Op dit ogenblik is dat nog niet het geval.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Voorzitter, ik vind het bijzonder fijn om al in de tweede commissievergadering van de nieuwe minister ruim aandacht te hebben voor dit thema. We weten allemaal wel dat Vlaamse land- en tuinbouwers bedrijfsleiders, ingenieurs, innovatiedeskundigen en experts in wetgeving zijn, naast de zware dagtaak die ze moeten vervullen.

Minister, wat u zegt over signalen herkennen, dat is niet alleen het werk van Boeren op een Kruispunt, het is niet het werk van de welzijnssector, het is ons aller taak. Daarom vind ik het zeer positief dat de erkenning en waardering voor de landbouwsector een prominente plaats heeft gekregen in uw plan. Daarbij vindt u in ons de grootste bondgenoot om dat mee uit te dragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van de Vlaamse wijnbouw – 3088 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Voorzitter, dank u wel, ook voor de flexibiliteit. Ook ik ben niet vaak aanwezig in deze commissie, hoewel landbouw mij na aan het hart

ligt omdat ik nu eenmaal in een zeer landelijk gebied woon. Er zijn in dezen twee thema's die mij zeer interesseren: de hopteelt en de wijnbouw, ook omdat die sterk gelinkt zijn aan de regio waar ik woon.

Minister, op 2 juli kwam uw voorganger langs bij Vintage Heuvelland, een vzw van twintig gepassioneerde wijnbouwers in de Westhoek. Naar aanleiding van nieuwe, belangrijke cijfers van de FOD Economie over de wijnproductie had ik al een vraag voor uw voorganger opgemaakt, maar ik stel ze dan heel graag aan u.

Het areaal en het aantal wijnboeren neemt nog altijd toe, maar de productie nam in 2021 wel met 27 procent af. In 2020 produceerden onze Belgische wijnboeren nog net geen 2 miljoen liter, maar in 2021 klokten ze af op ongeveer 1,35 miljoen liter. De stevige daling in de wijnproductie wordt hoofdzakelijk toegeschreven aan de slechte weersomstandigheden van het afgelopen jaar. Zo waren er de late vorst in de lente, een doornatte zomer, die diverse schimmels met zich meebracht, en vogelplagen in de nazomer. Ook bepaalde fauna, zoals spreeuwen, wilde zwijnen en de suzuki-fruitvlieg – ik moet toegeven dat ik die ook niet kende voor ik deze vraag stelde – kunnen blijkbaar heel wat schade aanrichten in de wijngaarden.

Toch blijft het aantal wijnbouwers in België jaar na jaar stijgen, wat op zich goed is. In 2021 werden 237 wijnbouwers geregistreerd, tegenover 198 het jaar ervoor. Het gaat zowel over professionele als over amateurwijnboeren. Ook op het vlak van het areaal is er een stijging te merken. In totaal wordt in België nu 695 hectare wijn verbouwd. Gemiddeld beplant een wijnboer 3 à 4 hectare met wijnstokken.

Minister, over deze thematiek heb ik een aantal vragen voor u. Naar aanleiding van een eerdere schriftelijke vraag van mij is gebleken dat het aantal VLIF-steundossiers (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) voor wijnbouw de laatste vijf jaar niet zo groot was. Hoe zult u onze Vlaamse wijnbouwers aanmoedigen om nog meer gebruik te maken van deze en andere subsidiekanalen?

De vzw Belgische Wijnbouwers kreeg vorig jaar een subsidie van 60.000 euro om de sector beter te omkaderen, de samenwerking tussen de wijnbouwers te stimuleren en de interactie in de hele keten te versterken. Welke conclusies trekt u uit het eindrapport van de vzw? Voorziet u in verdere financiering zodat deze vzw haar werkzaamheden kan verderzetten?

De vorige minister kondigde in het najaar ook een rondetafel met de wijnsector aan om een stand van zaken op te maken van de versnelling van de professionalisering in de sector. Heeft die rondetafel al plaatsgevonden? Zo ja, welke conclusies waren er, of welke afspraken werden daar gemaakt? Er gebeurt al heel wat onderzoek naar duurzame landbouw en gewasbescherming, maar er is vooralsnog geen overkoepelend kenniscentrum. Bent u van plan om middelen uit te trekken voor een structurele financiering van zo'n kenniscentrum?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vandromme, dank u wel. Ik stel vast dat u niet alleen een ambassadeur bent van de hop, uit de hoppestad, maar ook van de Vlaamse wijnbouw. Dat is uiteraard heel goed.

De Vlaamse en bij uitbreiding de Belgische wijnbouw is de jongste tien jaar toch wel exponentieel gegroeid. België produceerde vorig jaar 2 miljoen liter wijn. Dat is natuurlijk al bijzonder mooi, maar als we dat vergelijken met bijvoorbeeld Italië, waar het gaat over 5 miljard liter, is dat natuurlijk een zeer bescheiden hoeveelheid. We zien dat ook het aantal mensen die actief zijn in de wijnbouw, jaar na jaar stijgt. Op dit ogenblik zijn dat er een 150-tal in Vlaanderen. Dat blijft natuurlijk relatief laag. Bij een groot deel van die wijnproducenten is het inkomen dat ze halen uit die landbouwactiviteit, te laag, of zijn de beroepsinkomsten uit de

andere, niet-landbouwactiviteiten te hoog om in aanmerking te komen voor VLIF-steun. Dat lijkt me een belangrijk antwoord te zijn op uw vraag over de VLIF-steun. Ik merk wel dat men door de verdere professionalisering van de sector steeds vaker en gemakkelijker de weg vindt naar VLIF-steun. Hiervan is via een project-subsidie dan ook een prioriteit gemaakt. Via de starterscursussen krijgen startende land- en tuinbouwers, waaronder de wijnbouwers, ook toelichting over de diverse VLIF-steunmaatregelen, waar men terecht kan voor het indienen van aanvragen voor VLIF-steun en voor welke steun een specifiek bedrijf in aanmerking komt.

Wat uw tweede vraag betreft, de subsidie werd verstrekt voor vier elementen: het versterken van de huidige organisatorische werking en het actualiseren van de productdossiers van de Vlaamse Europees beschermde appellaties; het creëren van een sterk imago voor de Vlaamse wijn; opleiding en professionalisering; onderzoek naar de oprichting van een producentenorganisatie. De subsidie had betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021. Eind vorig jaar heeft de vzw Belgische Wijnbouwers een aanvraag ingediend om een deel van die subsidie over te hevelen naar 2022, met als motivering dat ten gevolge van de coronacrisis een aantal activiteiten vertraging hebben opgelopen. Uiterlijk zes maanden na afloop van het project wordt aangetoond of en in welke mate de activiteiten waarvoor de subsidie werd toegekend, zijn gerealiseerd. Het is dus nog even wachten op het finale verslag. De eerste signalen die ons bereiken, waren alvast heel positief. We merken ook dat de organisatorische werking een professionele structuur heeft gekregen. Dat heeft natuurlijk al zijn vruchten afgeworpen, bijvoorbeeld bij de acties die er vorig jaar zijn geweest qua promotie. Ik denk dat de Vlaamse wijnbouwers zich nog nooit zo actief hebben beziggehouden met promotie als vandaag, met de aanwezigheid op allerlei exportevenementen, in eigen land, maar ook in Nederland en Duitsland.

Dan is er uw derde vraag. Er werd nog geen concrete datum vastgelegd voor het organiseren van die rondetafel waarnaar u verwees. Ik ben er een voorstander van om eerst de finale resultaten van de projectsubsidie af te wachten. Op die manier kan daarop dan worden voortgebouwd.

Dan was er tot slot uw vierde vraag, over het kenniscentrum. Vorig jaar heeft mevrouw Crevits het eerste Vlaamse wijnsymposium georganiseerd, in aanwezigheid van diverse onderzoekscentra in Vlaanderen, namelijk pcfruit, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB). Het symposium bracht naar buiten wat Vlaanderen in huis heeft aan expertise en innovatie. Ik roep de onderzoekers op om nauw te blijven samenwerken, met elkaar maar ook met de buitenlandse collega's, want daar zit uiteraard heel wat kennis en knowhow, zodat Vlaanderen kan voortbouwen op de expertise die vandaag reeds beschikbaar is. Omdat de praktijkcentra sinds kort versterkt hun activiteiten onderling coördineren, is er ook een goede samenwerking rond het thema wijn. In 2021 was er bijvoorbeeld onderzoek rond biologische en/of geïntegreerde schuimwijn, samen met andere meer noordelijke Europese regio's. Mogelijke nieuwe rassen en een optimale verhouding tussen bladoppervlakken en vruchtmassa worden ook onderzocht om op een meer rendabele manier de kwaliteit te maximaliseren. Gezien onderzoek in de wijnbouw bij de kenniscentra voor fruit zit, konden ervaringen uit de perenteelt ook al in de wijnbouw worden toegepast.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik denk dat het duidelijk is dat er ook in Vlaanderen zeer veel knowhow en kennis is omtrent wijnbouw. Soms vergeet men dat, denk ik. De voorbije jaren is de sector ook sterk geprofessionaliseerd. We zijn het erover eens, denk ik, dat er nog wat stappen kunnen worden gezet. Ik kon zelf ook een mooi initiatief van Vintage Heuvelland

bijwonen, waarbij er met Europese subsidies wordt gewerkt aan duurzame landbouw, zonder pesticiden. De creativiteit van de wijnboer zelf werd daarbij eigenlijk in de kijker gezet.

Die professionele structuren en die rondetafel die u zou willen organiseren, worden in het veld – ook letterlijk – zeer gewaardeerd. Men is zeker ook bereid om de kennis te bundelen. Wijnbouw is echter ook een sector die kwetsbaar is voor extreme weersomstandigheden, zoals ik in mijn inleiding ook aangaf. Vanuit de sector is de vraag ter zake wat er kan worden opgezet om de wijnbouw te beschermen tegen schade door die extreme weersomstandigheden. Heel concreet is er de vraag of bijvoorbeeld de brede weersverzekering ook binnen de wijnbouw nog verder kan worden gestimuleerd.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat we het verder versterken van de wijnbouw in Vlaanderen inderdaad als gezamenlijk doel hebben. Samenwerking en kennisdeling zijn uiteraard belangrijk. Als je voor de sector een duurzame toekomst wil uitbouwen, dan is, gelet op de klimatologische uitdagingen van vandaag, de klimaatbestendige wijnbouw een grote uitdaging. Er is de samenwerking met ILVO. Er zal verder werk worden gemaakt van onderzoek om dat te kunnen waarmaken. De brede weersverzekering is inderdaad ook van toepassing op de professionele landbouwers, voor zover die er binnen de wijnbouw al zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, u gaf het terecht aan: graag ben ik ambassadeur voor de wijnbouw en de hopteelt, en dat voor de hele Westhoek of West-Vlaanderen. Die landbouw is toch ook heel belangrijk voor onze regio als toeristische regio. Uw voorganger is ooit bij ons langsgekomen om te proeven van de Heuvellandse wijn. Uw medewerker kon mee proeven. Ik denk dat hij kan getuigen dat die wijn echt wel van goede kwaliteit is. Ik denk dat het duidelijk is dat u ook de ambitie hebt om de Vlaamse wijnbouw verder te ondersteunen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lancering van de ConnectShop van DjustConnect – 3056 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord

Stijn De Roo (cd&v): Als de minister dan toch op weg is naar de Westhoek, dan passeert hij Gent. In Gent wordt ook fantastische wijn geproduceerd. Ik zal hem dan ook uitnodigen. Collega Vandromme, hou me op de hoogte. Dan kan hij daar stoppen om ook dat heerlijke goedje te proeven.

Mijn vraag gaat over een ander thema: over de ConnectShop van DjustConnect die op de Agridagen in Geel werd gelanceerd. DjustConnect maakt datadelen veilig en efficiënt met respect voor boer en tuinder. Momenteel zijn er dertig zogenaamde op- en afritten voor datatransport in gebruik. DjustConnect zorgt ervoor dat alle spelers in de agrovoedingsketen op de correcte manier toegang krijgen tot de beschikbare data, gecontroleerd door de landbouwer als data-eigenaar. Door slimme toepassingen te voeden met data kan administratie eenvoudiger worden en kunnen adviestools verbeteren. DjustConnect slaat die data niet op. Als de aanvrager dit wil, wordt de data opgehaald bij de data-aanbieder en afgeleverd bij

de datagebruiker. Er is nooit een rechtstreeks contact tussen beide partijen. DjustConnect verzekert hierdoor de veiligheid van iedereen en garandeert dat de uitwisseling van de data enkel kan gebeuren mits de goedkeuring van de boer.

Het Departement Landbouw en Visserij is een pioniergebruiker die de data uit de verzamelaanvragen beschikbaar maakt zodat de land- en tuinbouwers hun perceelsinformatie rechtstreeks kunnen delen met hun advies- en management-tools zonder de gegevens te moeten overtypen, zoals dat in het verleden, jammer genoeg, nog wel vaker het geval was.

Minister, naar aanleiding van die lancering heb ik een aantal vragen voor u. Ten eerste, met welke data en/of toepassingen plant het Departement Landbouw en Visserij nog toe te treden tot de datasnelweg? Ten tweede, op welke manier krijgt het delen en uitwisselen van data binnen land- en tuinbouw een plaats in uw beleid? Ten derde, hoe zult u land- en tuinbouwers overtuigen van de voordelen van digitale toepassingen, zoals deze die via DjustConnect worden aangeboden? Welke kanalen zullen hiervoor gebruikt worden? Ten vierde, welke initiatieven zult u nemen om land- en tuinbouwers te motiveren aan de slag te gaan met DjustConnect en de ConnectShop?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord

Minister Jo Brouns: Collega De Roo, dit is terecht een heel belangrijk thema. Ik geloof heel sterk in een datagedreven beleid. Dat is, beleidsmatig, meer dan ooit een uitgangspunt. Voor ons als beleidsmakers is het cruciaal om voldoende data te hebben, op basis waarvan het beleid gestoeld kan worden. Dus dat is een eerste algemeen gegeven dat ik wil meegeven.

Ik denk ook dat het de performantie van land- en tuinbouwbedrijven op termijn kan versterken door veel meer te vertrekken van data. Dat is een belangrijke ondernemerseigenschap in het algemeen, maar zeker ook voor land- en tuinbouw. We hebben het er daarnet ook nog even kort over gehad, over die administratieve ontzorging, het versterken van innovatie. Dat zijn allemaal belangrijke elementen die door het werken met data en het delen van data kunnen worden versterkt. Wat de data vanuit de eigen diensten betreft, worden voorlopig enkel de perceelsgegevens uit de verzamelaanvraag ontsloten via DjustConnect. De jaarlijkse perceelsaangiftes zijn immers een belangrijke databron waar veel vraag naar is.

We ontsluiten die gegevens al anoniem via de cijferwebsite. DjustConnect heeft het wel mogelijk gemaakt dat ook de niet-geanonimiseerde gegevens ontsloten en gedeeld kunnen worden op een veilige manier, maar uiteraard met toestemming van de desbetreffende landbouwer.

Of het departement ook nog andere data zal ontsluiten, is nog in onderzoek op dit ogenblik en hangt af van verschillende factoren, zoals de vraag uit de sector, de beschikbare budgetten, de doelstellingen van het departement. Maar zoals ik inleidend heb gezegd, ben ik er alvast een grote voorstander van om een datagedreven beleid te voeren, ook in en voor de landbouwsector.

Dan kom ik tot het antwoord op uw tweede vraag. Zoals ook inleidend gezegd, staat innovatie centraal in ons beleid, en dan heb je inderdaad een stuk meer data nodig. Een mooi voorbeeld komt uit de precisielandbouw, waarbij je vandaag in de mogelijkheid bent om enkel die gewassen te behandelen die het nodig hebben. Vroeger reed men met een sproeimachine over het veld en men sproeide alles. Via nieuwe technieken in de precisielandbouw op basis van data kun je veel gerichter, puntsgewijs, inzetten op de gewasbestrijding.

Europa zet uiteraard ook continu in op innovatie. Dat zal binnen het grote Europese landbouwbeleid alleen maar aan aandacht winnen. Ik denk dat daar ook een heel

groot antwoord ligt op de uitdagingen van vandaag zoals stikstof, om dat nog maar eens te noemen. Data delen en uitwisselen is een belangrijk onderdeel van innovatie en digitalisering, dat enorm aan belang is toegenomen. In 2021 werd daarom ook een projectoproep 'Samenwerking en digitalisering in de land- en tuinbouwsector' binnen de sector uitgewerkt. Recent werden daarvoor veertien projecten goedgekeurd binnen de oproep waarbij dus verzamelen en uitwisselen van data centraal staan binnen het samenwerkingsverband.

Data delen stopt uiteraard niet aan de land- of regiogrenzen. Ik ben ook blij dat er middelen zijn gevonden om deel te nemen aan een Europees partnerschap 'Agriculture of Data' onder Horizon Europe.

Wat uw derde en vierde vraag rond communicatie en de aandacht errond betreft, denk ik dat het inderdaad ook goed is om dat onder de aandacht te brengen. Het departement zal op landbouwbeurzen staan: de hackathon van Digitaal Vlaanderen, en onlangs het ontbijtevent van DjustConnect op de Agridagen in Ravels, waar u ook aanwezig was.

Dit om er nog meer aandacht aan te geven, zodanig dat het besef bij de landbouwers groeit dat de stap – die vandaag wat wordt uitgesteld, stellen we vast – gezet moet worden naar innovatie en datagedreven beleid op niveau van het landbouwbedrijf. Ik denk dat dat nodig is.

Een belangrijke trigger om hen te overtuigen, is de administratieve ontzorging, waar collega Coel ook al naar verwees. Ik denk dat daar een enorme tijdswinst kan worden geboekt. Maar je moet eerst die investering – letterlijk en figuurlijk – doen in je eigen bedrijfsvoering om het rendement daar ook uit te kunnen halen.

Om landbouwers verder te motiveren wordt ervoor gezorgd dat het gebruiksgemak van DjustConnect zo goed mogelijk is. Op de Agridagen werd het vernieuwde platform al voorgesteld, en in het nieuwe project 'Digislim boeren' zal het gebruiksgemak verder worden geoptimaliseerd.

Het informeren van de landbouwers over het belang van hun data, hun rechten op gebied van data en de voordelen van datadelen gebeurt door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) in samenwerking met de bedrijven in de agrovoedingsketen die DjustConnect gebruiken en de betrokken kennisinstellingen. Maar ook de sectororganisaties in de land- en tuinbouw hebben hier een belangrijke rol te spelen.

Tot slot: momenteel is DjustConnect kosteloos voor de landbouwer. Het is belangrijk om de kosten voor de landbouwers zo laag mogelijk te houden op de langere termijn.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Bedankt voor uw antwoord, minister. De land- en tuinbouwsector beschikt vandaag over een pak data. Die wordt op de dag van vandaag nog niet altijd benut, dus ik ben wel tevreden om te horen dat er stappen worden gezet om meer data ter beschikking te stellen, zeker als de overheid over die data beschikt. Dat kan zorgen voor administratieve ontzorging, maar evengoed ook voor administratieve vereenvoudiging en een verminderde druk op heel wat administratie – die toch wel aanwezig is – op land- en tuinbouwbedrijven.

Waar ik wel een bijkomende vraag over heb, minister, zijn de projecten die u genoemd hebt. U zegt dat er veertien projecten zijn goedgekeurd. Dat alles rond DjustConnect rond data werkt via projecten, is natuurlijk een goede zaak. Zo kunnen we nieuwe dingen initiëren en innovatie stimuleren.

Maar je komt natuurlijk wel voor een keuze te staan binnen een niet zo beperkte termijn. Als projecten gaan aflopen, hoe ga je er dan voor zorgen dat alles wat draait rond DjustConnect, ook blijft draaien? Zal dat gebeuren in de vorm van een structurele subsidie? Wordt de dienstverlening naar landbouwers toe betalend? Komen er toch opvolgprojecten die iets meer zekerheid geven?

Het feit dat we kunnen werken met die data moet natuurlijk ook in de toekomst gecontinueerd blijven. Men moet ervoor zorgen dat dat ook mogelijk blijft voor de land- en tuinbouwsector. Vandaar mijn bijkomende vraag, minister: op welke termijn plant u na te denken over de opvolging van de projectsubsidies die nu richting data – en onder andere DjustConnect – worden gegeven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dat is inderdaad een belangrijke bijvraag. Ik denk dat het structureel maken van dergelijke initiatieven cruciaal is en dat we daar ook een verantwoordelijkheid hebben die gedeeld moet worden. We hebben inderdaad de ambitie om het platform in stand te houden, maar dat degenen die daar gebruik van maken – degenen die er data van afnemen – er voor een stukje financieel in participeren, ligt wat mij betreft voor de hand, zeker als we daardoor de prestatie kunnen verbeteren.

De kosten moeten zo laag mogelijk blijven voor de landbouwer zelf, maar van het moment dat hij daar het grote rendementsvoordeel uit haalt, daar administratieve ontzorging in ziet, zal er ook een stukje participatie op dat vlak mogelijk zijn.

Ik denk dat we de gezamenlijke ambitie hebben om het in stand te houden, om het structureel in te bedden. Hoe groter de interesse zal zijn bij de gebruikers, hoe meer er afgenomen wordt, hoe meer daar een stukje financiering voor zal kunnen komen. Het deel van de landbouw zal er moeten zijn, maar zo laag mogelijk natuurlijk. Het mag geen drempel zijn om er gebruik van te maken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Bedankt, minister, voor uw bijkomend antwoord. Ik denk dat de huidige gebruikers die de meerwaarde inzien van het gebruik van die data, zeker bereid zijn om ook een bijdrage te doen. Het zal toch zoeken zijn naar een evenwicht om toch ook voldoende nieuwe gebruikers te kunnen overtuigen om in te stappen. Maar ik hoor dat er een aantal denkpistes lopen, en dat is op zich een goede zaak. Ik hoop dat er binnenkort een beslissing over kan vallen.

Ik ben ook tevreden dat het Departement Landbouw en Visserij die pioniersrol wil opnemen. Door die opritten te bouwen voor data denk ik dat zij heel wat goed werk leveren, en ik hoop dat ze ook meer van de data die ze ter beschikking hebben, via DjustConnect kunnen gaan delen. En dat ze daar dan ook actief over communiceren, bijvoorbeeld via een stukje in hun nieuwsbrief of via sociale media. Ik denk dat zo'n thema ook wel eens meer onder de aandacht mag komen.

Veel succes nog met de verdere afhandeling van dat dossier.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de teeltenatlas als belangrijke oplossing om droogte tegen te gaan – 3069 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, vrije teeltkeuze is een vrij essentieel element in ons landbouwbeleid. Persoonlijk denk ik dat het beter zou zijn dat daar een correctie op zou gebeuren, maar goed. Ook als we het hebben over de pachtwetgeving komt dat steeds terug. Tot voor kort leek dit een logische keuze vanuit het idee dat landbouwers vrije ondernemers zijn die de vrije keuze hebben om te verbouwen wat ze wensen. Deze absolute keuzevrijheid heeft geleid tot negatieve ontwikkelingen voor de omgeving, zoals gedraineerde oppervlaktes, waterregimes in de polders die kostbaar regenwater afvoeren naar zee en een ongeremd gebruik van grondwater voor laagwaardige teelten.

Onlangs hebben een aantal milieuorganisaties – Natuurpunt, de Bond Beter Leefmilieu en het World Wide Fund for Nature (WWF) – een dossier opgesteld. Het is een waterbomdossier dat nog eens pleit voor de opname van een regionale teeltenatlas in het Vlaamse landbouwbeleid, afgestemd op de specifieke economische, ecologische en fysische voorwaarden in elke streek.

Vandaag wordt de keuze voor een teelt nog altijd gebaseerd op louter economische motieven, terwijl met secundaire effecten op onze omgeving, milieu en klimaat te weinig of helemaal geen rekening wordt gehouden. De teeltenatlas zou kunnen sturen naar de juiste teelt, de juiste rotatie op de juiste plaats om de effecten op omgeving en natuur te minimaliseren. Zonder te komen aan het principe van de vrije teelt zou dit een stap in de goede richting zijn. Het heilige principe van de vrije teelt wordt losgelaten en dat is niet meer ten nadele van een aantal andere omgevingsfactoren.

Minister, bent u bereid om werk te maken van een regionale teeltenatlas om zo droogte tegen te gaan en de negatieve effecten van teelten op omgeving en natuur te minimaliseren? Zo ja, welke timing staat er voorop? Zo neen, waarom niet? Houdt u echt vast aan het bijna heilige principe van de vrije teelt? Wordt het geen tijd om het principe van de vrije teeltkeuze gedeeltelijk los te laten? Zou het niet goed zijn om de gevolgen van dit principe te berekenen en te verrekenen voor hun gevolgen op het leefmilieu, de omgeving en het klimaat?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vandenhove, u hebt het over een van de grote uitdagingen. Een gemeenschappelijk kenmerk van de verschillende landbouwstreken in Vlaanderen zijn de vruchtbare landbouwbodems. Elke land- en tuinbouwer is zich daar heel goed van bewust. Bij hun teeltkeuze houden ze vandaag al rekening met de fysische karakteristieken van die bodem. In die zin vormen de landbouwstreken met de verschillende bodemsoorten en drainageklassen bij wijze van spreken al een soort van regionale atlas, die richting geeft aan de teeltkeuze die landbouwers maken. Op dat vlak zijn landbouwers niet wereldvreemd, ze kennen de evolutie.

Natuurlijk is er het economisch gegeven waarnaar u verwijst, maar dat zal moeten worden meegenomen in de transitie die ons landbouwbeleid in de komende jaren zal doormaken. Voor het ondernemerschap is die vrijheid wel heel belangrijk.

De laatste jaren is de aandacht voor een goede bodem- en waterkwaliteit en voor het ophouden en infiltreren van water als een belangrijke bijdrage in het klimaat- en natuurverhaal, terecht ook sterk toegenomen.

Vrije teeltkeuze is nog steeds een belangrijk principe in het ondernemerschap van de landbouwer. Ik wil me niet vastpinnen op een regionale teeltenatlas of op het loslaten van de vrije teeltkeuze.

Met het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en ook al via de pre-ecoregelingen, die zoals ik vorige week aangaf een succes blijken, wil ik nog meer focussen op het stimuleren van milieuvriendelijke en klimaatrobuuste teelten of op het verhogen van het organisch koolstofgehalte in de bodem. In het kader van de conditionaliteit zal de landbouwer verplicht zijn om aan gewasrotatie, die nodig is, te doen.

Ook stimuleren we nu al landbouwers via steun vanuit het Vlaams Landbouw-investeringsfonds (VLIF) om niet-productieve investeringen uit te voeren die ten goede komen van natuur- en waterbeheer en erosiebestrijding, zoals omvorming van klassieke naar peilgestuurde drainage waardoor het waterbergend vermogen van de bodem kan worden verhoogd in de strijd tegen droogte. Er lopen momenteel ook veel demonstratieprojecten daarover.

Via de reguliere VLIF-investeringssteun stimuleren we land- en tuinbouwers om hemelwater op te slaan en te gebruiken als alternatieve waterbron. Ook in het kader van de Blue Deal lopen er verschillende projecten. Ik ken persoonlijk een heel mooi project over hergebruik van afvalwater. In Vlaanderen hebben we honderden waterzuiveringsstations. Het water dat daar gezuiverd uitkomt, gaat de beken in. Dat kan in het belendende landbouwareaal worden benut. Vandaag wordt onderzocht of dat kan en dat is heel belangrijk.

Vandaag zijn er heel wat gebieden waar de drainage in twee richtingen kan werken: water vasthouden wanneer het nodig is en water benutten wanneer het in de andere richting nodig is.

Ten slotte wil ik ook wijzen op een interessante studie die momenteel wordt uitgevoerd door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), met name het onderzoeksproject PEILIMPACT, dat het effect van verhoogde grondwaterstanden op gewasopbrengsten onderzoekt. Het is een eerste stap naar een soort waterwegwijzer voor Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, u zult begrijpen dat ik uw mening hierover niet volledig deel. U zegt dat de landbouwers niet wereldvreemd zijn, en daar kan ik alleen maar inkomen. De vraag is natuurlijk alleen in welke richting dat vaak gaat. Wat mij betreft gaat het niet in de goede richting. Ik blijf het jammer vinden dat de vrije teeltkeuze bijna heilig is. Het heeft inderdaad voordelen voor de ondernemer op zich, maar dat is een privébelang. Ondertussen worden er een aantal andere elementen, die in het algemeen belang zijn, uit het oog verloren. U hebt terecht een aantal goede voorbeelden gegeven, dat zal ik zeker niet in twijfel trekken.

Ik ben iemand die gelooft in innovatie, ook in de landbouwsector, net zoals mijn collega Bruno Tobback, ook al werd dat vorige week nogal in twijfel getrokken door sommige collega's in het plenaire debat. De analyse van de natuurverenigingen is ook een vorm van innovatie. De vrije teeltkeuze wordt beschouwd als iets absoluuts, maar is het echt niet mogelijk om van dat absoluut gegeven iets af te doen en te kijken welke effecten er zijn op een aantal omgevingsfactoren en in welke mate die vrije teeltkeuze kan worden aangepast in functie van de factoren die onder andere door innovatieve technieken perfect berekenbaar zijn?

Ik ben het met u eens dat de indeling van Vlaanderen volgens grondtypen de basis is voor een teeltenatlas, maar volgens mij gaat die niet ver genoeg. Volgens mij is

dat echt mogelijk als we van het bijna heilige principe afstand zouden nemen om de regionale teeltenatlas verder te verfijnen. Het zou heel de landbouw ten goede komen, maar ook het klimaat en het leefmilieu. De niet-wereldvreemdheid van de landbouwsector een stuk in die richting aanpassen, zou een goede zaak zijn voor Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik ben persoonlijk minder gewonnen voor die teeltenbeperking. Daar laten we beter het marktmechanisme spelen, waarbij de landbouwer zelf kiest welke teelt hij rendabel acht, natuurlijk met respect voor ecologische beperkingen, op de gronden die hij ter beschikking heeft.

Misschien moeten we wel durven nadenken om een aantal kosten meer door te rekenen. Als de toegang tot water in bepaalde streken kosteloos is, maar wel een ecologische impact en een maatschappelijke kost heeft, dan zit er in dat marktmechanisme misschien iets fout. Dan worden er bepaalde dynamieken onvoldoende doorgerekend. Als je op die manier incentives geeft, gaat de landbouwer vanzelf de keuze maken om de bodem meer het werk te laten doen, om teelten te kiezen die aangepast zijn aan zijn streek en waar hij het meeste rendement op kan maken. Dan moeten de juiste kosten worden doorgerekend. We gaan het meer op die manier moeten aanpakken dan met een soort landbouwplaneconomie rigide op te leggen wie wat waar mag telen.

Bart Dochy (cd&v): Collega Coel, ik deel in grote mate uw analyse.

Collega Vandenhove, er zijn twee opties. Ofwel kies je voor een systeem waarbij de overheid via decreten bepaalt waar wat al dan niet kan. In de vorige eeuw was er een experiment in een niet zo klein, deels in Europa gelegen, land waar men dat allemaal vanuit de overheid regelde. Na zoveel jaren is gebleken dat dat niet zo succesvol was en dat het beter was om enige vrijheid te geven aan ondernemers om zelf een aantal keuzes te maken. Het systeem dat we in Europa hebben uitgebouwd, is een systeem waarbij de randvoorwaarden bepalen wat nu al wordt gevraagd door u. Het zit vooral in de ecoconditionaliteit waarbinnen de landbouwsector moet werken.

Daarnaast is er een gedrevenheid vanuit de specifieke fysische situatie van de bodem. De boomteelt, bijvoorbeeld, is vooral een teelt die in de lichtere zandgronden, in de zandstreek aanwezig is. Waarom? Omdat die gronden beter geschikt zijn dan bijvoorbeeld zware leemgrond. In de zwaarste poldergronden worden geen aardappelen geteeld, omdat de landbouwers weten dat het niet evident is om die aardappelen uit de grond te halen op het moment dat ze dat willen.

In die zin zijn er randvoorwaarden en is er ondernemerschap. In Vlaanderen, in Europa hebben we gekozen voor het model om het ondernemerschap te stimuleren, maar toch een kader te schetsen waarbinnen de teelten kunnen worden geteeld en waarbinnen de zaak kan worden georganiseerd.

Minister, voor welk model kiest u: het planeconomiemodel of het Europese model?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Voorzitter, ik wilde net zeggen dat u al mooi hebt geantwoord op de bijkomende vragen. U bent expert in de land- en tuinbouw, zoals nu ook weer blijkt. Ik deel uw mening. We zijn het erover eens dat landbouwers ondernemers zijn. Ondernemers ondernemen in een omgeving die wijzigt. Daar zijn ze mee bezig. Het is natuurlijk via een stimulerend, een positief beleid dat we meewerken aan die transitie. We zijn het er allemaal over eens dat we gaan voor

een klimaatbestendig landbouwbeleid. Ik ben ervan overtuigd dat de individuele landbouwer anticipeert op de gewijzigde omgevingsituaties.

Inzake teeltvrijheid, hoe de teelt moet gebeuren, daar zijn de regels voor. Dat is belangrijk om nog even mee te geven. Innovatie gaat ruimer, het gaat niet enkel over technologie. We hebben ook agro-ecologische innovatie. We hebben het mooie voorbeeld gezien met deze commissie van het ploegloos boeren. Vandaag is er wel degelijk besef en bewustzijn bij de Vlaamse land- en tuinbouwer, zoals bij elke ondernemer, over de omgeving waarin hij moet ondernemen, en dat hij koers zet naar een klimaatbestendig landbouwbeleid.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega Coel, uw voorstel zou inderdaad een goede bijsturing en een heel goede randvoorwaarde zijn. Ik volg u daarin, en wens u veel succes om het als lid van de meerderheid door te drukken in een sector waar, met alle respect, de overheid compleet niet mag tussenkomen.

Voorzitter, je kunt natuurlijk alles op flessen trekken, maar ik zal de term noemen: het communisme. Het is geen communisme als je bijvoorbeeld zoals in Frankrijk de overheid in bepaalde situaties laat tussenkomen. Wat het ondernemerschap betreft: ik ben de laatste om dat te ontkennen. Ik zie dat ook bij ons: de fruittelers zijn ondernemers geworden. Maar anderzijds moet de overheid soms durven in te grijpen, willen we ooit tot een echt ander landbouwmodel komen. Er zijn positieve, maar ook negatieve effecten. In Vlaanderen durven we helemaal niet in te grijpen op de negatieve effecten en blijven we alsmaar verder gaan in die richting, of het nu gaat over de vrije teeltkeuze of het hele stikstofdebat. 'Overheid, grijp toch maar niet in, en laat vrijheid blijheid zijn': de gevolgen zijn duidelijk.

Minister, ik betreur uw antwoorden op deze vraag een beetje. Collega Coel, ik wil u uitnodigen om samen een voorstel van decreet in te dienen om in die richting te gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van schadelijke pesticiden op fruit – 3077 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Vorige week is er in de media heel wat te doen geweest over een studie van het Pesticide Action Network Europe (PAN Europe). Zij hebben in kaart gebracht hoe vaak pesticiden van de schadelijkste categorie op fruit worden aangetroffen. Die cijfers waren eigenlijk zeer negatief, zelfs een beetje angstaanjagend, als het over de fruitsector gaat, en zeker over die regio's waar fruit sterk aanwezig is, zoals de onze. In een periode van negen jaar is het gebruik met 53 procent gestegen. Voor kiwi's ging het om een verviervoudiging. Dat is natuurlijk minder onze zaak. Voor appels en peren ging het echter om een verdubbeling, en dat lijkt me wel een belangrijk gegeven voor onze fruitsector.

In 2019 werd in de Europese Unie op 29 procent van het fruit residuen aangetroffen. De 56 pesticiden staan al sinds 2011 op de nominatie om te worden verboden. Lidstaten zijn verplicht om alternatieven te ontwikkelen, maar dat is tot nu toe nog niet gebeurd. Daarom worden de toelatingen steeds verlengd.

België voert met 34 procent de ranglijst aan van de landen waar het hoogste aantal stalen fruit gecontamineerd is. Van de Belgische peren bevat zelfs 87 procent een residu van een gevaarlijk bestrijdingsmiddel. In de studie wordt ook vooral gewezen op de onwil van de lidstaten om actie te ondernemen. Dan komen we natuurlijk terug op het vorige punt. Zolang dat alles vrijwillig gebeurt, zal er natuurlijk weinig gebeuren.

Doordat insecten en schimmels steeds resistenter worden tegen pesticiden, zijn er telkens nieuwe versies van grotere hoeveelheden nodig. Ik zie bij ons in de regio regelmatig studies, ook ernstige studies, opduiken waarin het gebruik van die pesticiden wordt gelinkt aan kanker, diabetes en hart- en vaataandoeningen. Uiteraard zijn die pesticiden zeker schadelijk voor het milieu, voor de omgeving, maar ook voor de mensen.

Minister, bent u op de hoogte van dat onderzoek? Hoe zal Vlaanderen bijdragen aan de belofte van de Europese Unie om het gebruik van de gevaarlijkste pesticiden tegen 2030 met de helft te verminderen? Welke bijdrage levert Vlaanderen bij de zoektocht naar alternatieven voor de gevaarlijke pesticiden die vandaag worden gebruikt? Investeert Vlaanderen in onderzoek daaromtrent? Hoe wilt u land- en tuinbouwers sensibiliseren over het gebruik van gevaarlijke pesticiden? Plant Vlaanderen een sensibiliseringscampagne voor de bevolking voor de regio's waar veel activiteiten zijn in de fruitsector?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vandenhove, dank u wel voor die vraag. U was ook bij het bezoek aan Agropolis in Kinrooi. U hebt daar ook kennisgemaakt met IPM Impact. Wij trekken daar voluit de kaart van een geïntegreerd 'pest management', van natuurlijke gewasbescherming. Ik denk dat dat ook een van de transitie sporen is in de Vlaamse land- en tuinbouw.

Het nieuwe actieplan voor de reductie van pesticiden behelst een honderdtal acties die erop gericht zijn om het risico gekoppeld aan gewasbescherming door middel van gewasbeschermingsmiddelen te beperken. Ook daar is er de sprong naar de precisielandbouw. Ik heb daarstraks het voorbeeld gegeven. Ik denk dat dat ook in dezen van toepassing is. Het actieplan is een voortzetting van de programma's die al meer dan twintig jaar worden uitgewerkt door diverse beleidsniveaus. De acties maken het mogelijk om tegemoet te komen aan de Europese verplichtingen voor een duurzaam gebruik van pesticiden. Concrete acties gepland voor de komende jaren zijn gericht op het meer aantrekkelijk maken van de alternatieve middelen, bijvoorbeeld door toegankelijke informatie via Fytoweb, bevoegd voor heel de markt van de gewasbeschermingsmiddelen, en door de fytolicensies sterker aan de verbonden risico's te koppelen. Verder zullen goedkeuringen van producten met een laag risico door een versnelde procedure mogelijk worden gemaakt, maar dat is uiteindelijk een federale bevoegdheid, zoals u weet.

Wat uw derde vraag betreft: geïntegreerde gewasbescherming is absoluut de eerste prioriteit qua onderzoeksdoeleinden waarvoor de praktijkcentra vanuit het departement worden gesteund. Daarnaast lopen er tal van demonstratieprojecten die landbouwers specifiek sensibiliseren om de principes van geïntegreerde gewasbescherming nog beter toe te passen. Een en ander in het zuiden van onze mooie provincie Limburg is u uiteraard welbekend. Zo heeft het proefcentrum pcfruit een aantal projecten in uitvoering, waaronder 'Optimalisatie van gewasbescherming'. Onderzoek naar mogelijkheden voor een zeroresidugarantie voor de appel- en peerteelt loopt daar sinds 2016.

Via diverse VLAIO-trajecten (Agentschap Innoveren en Ondernemen) werkt ILVO ook samen met de praktijkcentra aan alternatieve strategieën op basis van 'integrated pest management' (IPM). Twee voorbeelden uit de meest recente

goedkeuringsprocedure zijn het project 'Ctrl-Pseudo', waarbinnen ILVO en pcfruit samen werken aan een alternatieve en onderbouwde controle van de bacterieziekte *Pseudomonas* in peer en kers, en het project 'OPTiSPRAY', waarbij ILVO samen met onder andere Inagro en de universiteiten van Leuven en Gent onderzoek doet naar de optimale spuittoepassingen van gewasbeschermingsmiddelen.

Hoe willen wij onze Vlaamse land- en tuinbouwer sensibiliseren over het gebruik van gevaarlijke pesticiden? Ter zake zijn er een aantal specifieke acties. Op de eerste plaats zijn er opleidingen voor de fytolicensie, het verplichte certificeringssysteem. Er is de handhaving via conditionaliteit. Er is de minimale graad van driftreductie via de Vlaamse IPM-richtlijnen. Er is het reduceren van het risico op puntverontreiniging door meer in te zetten op de bewustwording van de juiste methode voor het vullen en spoelen van spuitmachines. Er is het stimuleren van het gebruik van zuiveringstechnieken voor restvloeistoffen, en het stimuleren van biologische landbouw en geïntegreerde gewasbescherming. Via de gemeenschappelijke marktordening (GMO) groenten en fruit wordt het gebruik van biologische middelen en geïntegreerde technieken ook ondersteund.

Wat uw laatste vraag betreft: samen met pcfruit en de producentenorganisaties zet het departement in op sensibilisering bij de telers. In het kader van de GLB- randvoorwaarden (gemeenschappelijk landbouwbeleid) en IPM controleert het departement mee de goede toepassing van de wettelijke bufferzones en het gebruik van driftreducerende technieken.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het is inderdaad correct dat er veel inspanningen gebeuren. Ik zie dat inderdaad ook bij ons, met pcfruit. Er blijft echter toch een ongelooflijke kloof tussen enerzijds het gemiddelde idee bij de burger dat er toch nog altijd te veel en slecht wordt besproeid en dit soort studies en anderzijds de landbouwer die je dan bezig ziet zonder al te veel bescherming. Ik zie dat in de periode waarin er bij ons wordt gespoten. Die landbouwer is zich er natuurlijk van bewust dat dat schadelijk is, maar economie en opbrengsten voor alles. In die zin meen ik dat men de inspanningen moet opdrijven, om de landbouwers hiervan te overtuigen, maar vooral ook wat de handhaving betreft. Ik heb nooit geweten, ook niet in mijn lange periode als burgemeester, dat er pv's werden gemaakt of dat de lokale politie zich bezighield met bekijken wat de landbouwers rondsproeiden. Die vraag is niet negatief bedoeld. Die vraag is positief bedoeld. Er is echter een ongelooflijke discrepantie tussen wat de burger ter zake zelf ervaart en vertelt en dit soort studies, en wat de landbouwer concreet doet op zijn terrein. Ik denk dat we daar echt aan moeten blijven werken, want hoewel de studie door bepaalde professoren in twijfel wordt getrokken omdat ze niet ernstig zou zijn gebeurd, is dit soort studies helemaal niet goed voor het imago van de fruit- en landbouwsector in het algemeen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, collega Vandenhove, voor uw vraag. Ik vind dat u wel een bijzonder negatief beeld neerzet van de sector, en u zegt dat u het positief bedoelt. Maar zowel in uw vraagstelling als in uw repliek vind ik dat er toch wel een bijzonder negatief beeld is, zeker als we dan eens gaan kijken naar de studie zelf. Ik denk dat het zeer belangrijk is om hier ook te vermelden dat er nog een verschil is tussen een norm en wat je kunt gaan detecteren. De studie maakt daar eigenlijk geen gewag van en gaat eigenlijk gewoon weergeven wat allemaal wordt teruggevonden. Maar met de betere technieken wordt er ook meer teruggevonden dan soms in het verleden kon.

Ten tweede: er is geen toetsing aan die norm. Daarmee wil ik niet gezegd hebben dat we niet waakzaam moeten zijn voor wat qua residu achterblijft op wat we eten.

Integendeel, er worden heel wat stappen gezet. Ik denk dat de minister dat ook heeft geduid in zijn antwoord. We mogen niet zomaar meegaan in een eenzijdige visie van een actienetwerk dat zich specifiek richt tegen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. We moeten dat vooral in een juiste context durven plaatsen. We moeten, zeker vanuit de politiek, niet enkel naar detectie durven kijken, maar ook naar normen en naar veiligheid.

Mijn bijkomende vraag aan de minister is eigenlijk vergelijkbaar met uw bijkomende vraag. Hoe zal de minister ook die boodschap meegeven richting consument en ervoor zorgen dat het vertrouwen in het voedsel dat hier wordt geproduceerd, ons veilig voedsel uit Vlaanderen, ook verder kan worden hersteld?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Eerst en vooral bedankt aan collega Vandenhove voor de vraag. Ik denk dat het toch wel belangrijk is dat we de gezondheid van de consument en eventueel de milieuschade ook telkens in rekening brengen. Maar dat neemt niet weg, en daar deel ik dan de opmerking van collega De Roo, dat de sector al veel inspanningen gedaan heeft in het verleden en daar ook nog verder aan werkt, en dat er een aantal instrumenten zijn om dat pesticidegebruik nog verder naar beneden te krijgen.

Er komen hier een aantal dingen samen. De minister verwees zelf al naar data-gebruik, dat dat ook kan helpen hierin, artificiële intelligentie enzovoort. Een aantal weken geleden stelde ik ook nog een vraag over functionele agrobiodiversiteit die ook kan helpen in die doelstelling om het pesticidegebruik naar beneden te halen. En ten derde, dat debat hebben we hier ook al een aantal keer gevoerd: ik denk dat we ook open moeten staan voor nieuwe technologieën die daartoe kunnen bijdragen. Ik denk dan aan nieuwe gentechnieken zoals crispr en crispr-cas, heel het ggo-debat. Als we resistentere teelten kunnen ontwikkelen, kan dat ook bijdragen tot het lager gebruik van pesticide.

Het debat daarover is op Europees niveau volop lopende. Daar zie je wel wat evolutie in. Op 29 april jongstleden lanceerde de Europese Commissie een publieke consultatie over een nieuw wetgevend voorstel omtrent nieuwe gentechnieken dat het wil voorbereiden tegen 2023. Dat is nogal omstreken binnen de Europese politiek. Kunt u misschien duiden wat daar de stand van zaken is en welk standpunt België of Vlaanderen op de landbouwraad rond dat wetgevend proces zal verdedigen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik zal misschien eerst heel even aansluiten bij wat de heer Coel zegt. Inderdaad, er is input geleverd vanuit ILVO, de VUB, wat uw laatste vraag betreft. Ik denk inderdaad dat het cruciaal is om heel goed te duiden dat er al heel wat inspanningen geleverd zijn. Uit resultaten van onderzoeken blijkt ook dat, volgens de FOD Volksgezondheid, bijna 97,5 procent van de stalen ver onder de wettelijke drempels zit. Ik denk dat het belangrijk is dat we daar ook op duiden.

Collega Coel, u verwijst inderdaad ook naar interessante alternatieven. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Ik herinner me ook nog altijd, collega Vandenhove, al uw schriftelijke vragen over pesticidegebruik. U volgt dat altijd heel goed op. Heel wat steden en gemeenten werden altijd nerveus als u die schriftelijke vragen stelde. Maar daaruit bleek ook wel telkens de goede evolutie op dat vlak. Ik denk dat, als ik dat nu lokaal en regionaal bekijk, het vooral allemaal biologische preparaten waren. We zijn daar de juiste weg ingeslagen. Maar het blijft natuurlijk iets wat onder de aandacht moet blijven, en dat hebt u hierbij gedaan. Ik denk dat dat op die manier goed is.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor het antwoord, uiteraard ook aan de collega's die zijn tussengekomen. Ik wil het debat niet voeren op een negatieve of positieve manier. Maar ik denk niet dat we het oplossen door dit soort studies – ook de semiwetenschappelijke publicaties, die dan bovendien nog serieus gesubsidieerd worden door Vlaanderen – af te doen als zijnde een actieonderzoek. Ik meen oprecht dat dit soort berichtgeving in de media, ook bij de gewone consument, ongetwijfeld negatief werkt naar de hele sector toe. Ik kan inderdaad bevestigen en toegeven dat er veel verbeterd is, dat er ook een aantal fruittelers zijn die dat heel professioneel doen, zeker en vast. Maar er zijn er ook nog een aantal anderen, en dat is natuurlijk altijd het geval met een sector, of het nu een landbouwsector of een andere sector is: het zijn diegenen die het niet serieus doen, die een stuk mee het imago bepalen en soms zelfs erger het imago bepalen dan diegenen die het wel goed doen. Dat was eigenlijk de bekommernis van mijn vraag, en vooral ook dat we dit soort onderzoeken – ook al moeten we onderzoek altijd kritisch benaderen – niet mogen afdoen als acties, en dat we niet zomaar mogen beweren dat het geen wetenschappelijk onderzoek zou zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ongeziene toeloop bij de voedselbanken – 3085 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, wij hebben via de media mogen vernemen dat u elke ochtend start met een boekweitkoek, maar helaas zit dat er voor heel wat gezinnen momenteel niet in. Nooit eerder moesten zo veel mensen een beroep doen op de voedselbanken als vandaag. Een extra pijnpunt is dan natuurlijk dat de donaties van de voedingsindustrie fors aan het terugvallen zijn, vorige maand zelfs met 30 procent ten opzichte van het begin van dit jaar. Het zijn ook niet de allerarmsten die aanschuiven bij die voedselbanken. Door de hoge energie- en voedselprijzen krijgen ook mensen uit de middenklasse het zeer moeilijk.

Het tekort bij die voedselbanken opvangen kan volgens mij op twee manieren. Enerzijds moet de voedingsindustrie bijkomend worden gesensibiliseerd om toch voedsel te schenken. Anderzijds moeten we natuurlijk inzetten op voedselverspilling en proberen die te allen tijde te voorkomen. Ik denk dat iedereen vorige week of de week daarvoor de pijnlijke taferelen heeft gezien op de Antwerpse Meir, waar bij Panos massa's broden in de vuilnisbak werden gedumpt. Dat zijn beelden die iedereen pijn doen, denk ik.

Ik kaartte het thema van de voedselverspilling reeds eerder aan in deze commissie, en ook in de plenaire vergadering. Minister Crevits engageerde zich vorig jaar tot het nemen van de gepaste maatregelen in de strijd tegen voedselverspilling en voedselverlies. Er kwam een nieuw Vlaams actieplan. De Vlaamse Regering stelde toen mooie doelen voor om dit probleem aan te pakken.

Minister, ik heb voor u dan ook de volgende vragen. Bent u bereid om in overleg te gaan met de voedingsindustrie om de donaties van voedsel aan de voedselbanken opnieuw op peil te brengen? Op welke manier zult u de voedingsindustrie bijkomend mobiliseren en sensibiliseren om extra donaties te realiseren? Graag op korte termijn, natuurlijk, want het is absoluut nodig op dit moment. Bent u van

plan om in overleg te gaan met de keten om voedselverspilling verder te voorkomen? Zo ja, hoe ziet u dat?

Verder is er natuurlijk dat Vlaamse actieplan tegen voedselverspilling en voedselverlies. Van de nieuwe minister had ik natuurlijk dan ook graag vernomen hoe hij tegen dat actieplan aankijkt.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dit is ook een bijzonder actueel thema. Mevrouw Joosen, ik denk dat we dat inderdaad allemaal ervaren, ook lokaal. Heel wat steden en gemeenten werken samen met de Sint-Vincentiusvereniging, en de toeloop daar is vast te stellen. Dat doet ons nogmaals de realiteit inzien van het belang van lokale voedselproductie, als we nu die stijgende prijzen door de geopolitieke situatie zien. Ik ben ook absoluut een bondgenoot om een heel actief beleid te voeren om die voedselverspilling te voorkomen. De voedselbanken en de voedselhulp op zich zijn natuurlijk een federale aangelegenheid, zoals u weet. Dat werkt echter. De voedingsindustrie en de voedselbanken werken reeds heel wat jaren nauw samen in het kader van de preventie van voedselverlies en het ter beschikking stellen van voedsel aan mensen in armoede.

We zien dat door de stijgende kosten van de productie de beschikbare overschotten steeds verder afnemen, op een moment dat de noden zeer groot zijn. Daar wijst u terecht op. De vraag neemt inderdaad toe. Door de gestegen prijzen moeten steeds meer mensen aankloppen en steun vragen bij sociale organisaties, zoals de Sint-Vincentiusvereniging. Dat stellen we vandaag vast. Zelf ken ik heel wat vrijwilligers in zulke organisaties, en zij melden dat de jongste maanden steeds vaker.

Alle partners van het actieplan Voedselverlies en Biomassareststromen Circulair 2021-2025, waaronder ook de federaties en de diverse schakels van de hele agrovoedingsketen, komen op 14 juni, dus heel binnenkort, samen op het Platform Voedselverlies. Dat platform heeft als doel de vooruitgang van het plan verder op te volgen en te monitoren.

Het actieprogramma 'Sociaal circulair ondernemen opschalen' focust op de uitbouw van het bestaande distributienetwerk van voedselbanken en regionale distributieplatformen, het opstarten van voedselhubs en het versterken van samenwerking met de aanbieders en verwerkers van voedseloverschotten voor menselijke consumptie. Er zijn verschillende zaken die we kunnen doen op een meer structurele manier. Dat lijkt me ook belangrijk om te benadrukken. We zouden voedselschenken fiscaal kunnen stimuleren, zoals dat in Frankrijk gebeurt, maar uiteraard is dat ook weer een federale aangelegenheid. Op Vlaams niveau kunnen we bekijken hoe we het door het verder implementeren van de cascade van waardebehoud het verdelen van voedseloverschotten verder ten goede kunnen laten komen. Er zijn ook al tal van mooie voorbeelden daarvan in de Vlaamse steden en gemeenten.

In het kader van de relanceplannen volgend op de coronapandemie zijn er in Vlaanderen budgetten vrijgemaakt om sociale distributieplatformen extra te ondersteunen. Op federaal niveau zijn budgetten vrijgemaakt voor de aankoop van producten. Dat zijn uiteindelijk tijdelijke versterkingen. Dat weten we. Wat dit betreft, moeten de diverse niveaus en domeinen hand in hand gaan. Dit gaat immers over het transversale armoedebeleid. Ik werk dus aan die Vlaamse voedselstrategie, die ook al in de steigers is gezet. Het tegengaan van voedselongelijkheid en armoede is een strategische doelstelling, waar ik samen met de bevoegde ministers en de stakeholders het nodige gewicht aan wil geven.

Dan was er uw slotvraag, over de visie op het Vlaamse actieplan tegen voedselverspilling. Dat is het actieplan dat is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Ik

trek dit, samen met collega Demir. Dit plan is en blijft voor ons hét kader om op structurele wijze het voedselverlies te verminderen en voedselreststromen hoogwaardig te valoriseren. Dat blijft het grote doel en de uitdaging, het fundament van het plan.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, dank u wel dat u deze problematiek ernstig meent, net zoals uw voorganger trouwens. De wachtrijen bij de voedselbanken zijn nog nooit zo lang geweest. Een recordaantal Vlamingen doet momenteel een beroep op de voedselbanken. Tegelijk debatteren we in deze commissie al enkele weken over de oorlog in Oekraïne en de daaruit volgende onzekerheden inzake stijgende voedingsprijzen en de schaarste van een aantal producten.

Het thema voedselzekerheid is ondertussen weer actueler dan ooit. Tegelijk gooit de Vlaming gemiddeld 37 kilogram voedsel in de vuilnisbak. Het is belangrijk genoeg om op dit vlak extra inspanningen te doen.

Er zijn ook heel wat initiatieven van onderuit en initiatieven van bedrijven. Ik denk aan het initiatief Too Good To Go. Miljoenen maaltijden werden zo al van de verspilling gered. Wie de app niet kent, wil ik aanraden om die zelf eens te installeren op de smartphone. Het is een bijzonder waardevol initiatief.

Louter applaudisseren voor dergelijke initiatieven, dat is absoluut niet voldoende. Het is te vrijblijvend. De coördinatie van een en ander is een groot, zo niet het grootste pijnpunt. Dat gaf het Rekenhof in het verleden al aan. Volgens het Rekenhof zou Vlaanderen een coördinerende rol moeten opnemen in de samenwerking met andere gewesten en met het federale niveau. Er is het Vlaams actieplan voedselverspilling, en daar staat duidelijk in dat Vlaanderen die coördinerende rol zou moeten opnemen en dat we dat ter harte wensen te nemen.

Minister, hoe zult u inzetten op die coördinerende rol? Is er overleg gepland met uw collega's van de andere niveaus? Dat kan een belangrijke start zijn.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dit is inderdaad een heel interessante vraag. Minister, u hebt de nagel op de kop geslagen door de stap te zetten van de vrijwilligheid naar het structureel organiseren. Sint-Vincentius en andere verenigingen doen dat nu nog louter vrijwillig. Hier raken we wel een heel moeilijk evenwicht aan. Enerzijds zijn er voedseloverschotten, maar anderzijds zijn er tekorten bij de voedselbanken door de hoge prijzen.

Minister, de piste die u hebt geopend, moeten we beter zo lokaal mogelijk oplossen met lokale voedselproductie. Daarmee zullen we ineens heel dit gegeven uit de sfeer van de vrijwilligheid halen. Ik weet wel dat we niet alle sociale problemen zullen kunnen oplossen als we geen vrijwilligers en vrijwilligerswerk meer hebben. Ik vind het altijd een keerzijde van de medaille dat we sukkelaars – het zijn niet alleen sukkelaars, maar ik noem ze hier zo – moeten helpen met vrijwilligerswerk, maar dat zullen we nooit volledig kunnen uitsluiten. Het zou veel beter zijn dat we dit structureel kunnen aanpakken in het beleid.

Misschien is dit wel de ideale gelegenheid, nu we worden geconfronteerd met het probleem van de tekorten voor die organisaties. Aan de andere kant zitten we ook met voedseloverschotten in grootwarenhuizen die worden weggegooid. We moeten daar een goed evenwicht in zoeken.

Minister, dit is een goede vraag om uitleg, en voor het antwoord moet u zeker in de richting gaan van de lokale landbouwproductie.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Voor alle duidelijkheid: de verwijzing naar Sint-Vincentius is voor mij het signaal geweest dat er een heel groot probleem is. De groep die er gebruik van maakt, wordt steeds groter. Daar hebt u terecht op gewezen. Uiteraard is dat complementair aan de meer professionele setting op dat vlak. Ze hebben een signaalfunctie, en onder andere op die manier is dat me ter ore gekomen.

Mevrouw Joosen, op ambtelijk niveau is er inderdaad overleg tussen de verschillende beleidsdomeinen en ook over de beleidsniveaus heen om hiermee aan de slag te gaan.

Ik wil nog even duiden dat acties inzake voedselschenkingen op korte termijn geagendeerd zijn. Onder andere de Belgische Federatie van Voedselbanken en de Federatie Voedingsindustrie (Fevia) nemen deel aan dat platform.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, ik wil nog even een kanttekening maken naar aanleiding van de tussenkomst van de collega over de prijzen. We moeten te allen tijde bewaken dat we blijven pleiten voor correcte prijzen voor onze land- en tuinbouwers, maar dat kan niet de oplossing zijn van het probleem.

Voedselverspilling en voedselverlies, dat is een belangrijk item voor mij, en ik zal het blijven op de agenda zetten. Ik blijf ook pleiten voor bijkomende inspanningen. Het kan en moet beter. Minister, ik hoop dat u mijn bezorgdheden ter harte zult nemen en dat u verder aan de slag zult gaan in de komende maanden, maar ik heb vandaag gehoord dat u dat zult doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.